

Костусяк Н. М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ НЕГАЦІЇ В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ВОЛИНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

*У статті проаналізовано засоби вираження заперечного змісту, засвідчені у волинських поетичних текстах періоду активної фази російсько-української війни; схарактеризовано різноманітні (лексичні, словотвірні, морфологічні й синтаксичні) маркери негатиції, що беруть участь в омовленні воєнних реалій, репрезентації традиційних та оновлених образів і символів, у які закладено глибокий когнітивний, комунікативно-прагматичний та емоційно-оцінний потенціал. З'ясовано, що відсутність чітко окреслених спеціалізованих показників негатиції притаманна одиницям лексичного ярусу. Доказом наявності в них заперечного значення слугують семантичні кореляти, структуровані спеціалізованими морфологічними чи словотвірними репрезентантами цього відтінку. Серед словотвірних засобів, які моделюють заперечний зміст, виявлено префікси **не**, **зне-**, **без**, **ні**, що беруть участь у створенні мікроконтекстів, пов'язаних із возвеличенням українського народу й негативнооцінними характеристиками ворога. До сфери морфологічних засобів вираження заперечного змісту зараховано службові частини мови, з-поміж яких найбільша частотність притаманна частці **не**, менш поширеними є прийменники **без**, **замість**. Визначено, що прихований вияв супровідного заперечного відтінку характерний для синтаксичних одиниць, які структурують складні речення. Таким конструкціям притаманна послаблена питальна інтенція, відсутність формальних репрезентантів негатиції й увиразнене емоційно-експресивне забарвлення. Лінгвостилістичний аспект дослідження заперечних виражальних засобів дав змогу зацентрувати увагу на вплетених у тканину віршів психологічних станах і душевних переживаннях, які досить влучно передають національну трагедію українського народу. Лірику волинських митців вирізняють упізнавані сакральні коди, що, потрапляючи в оновлені текстуальні зв'язки й заперечно модифіковані конструкції, набувають нових рис і смислів. Векторна опозиція традиції та новаторства надає ліриці незвичності, несподіваності, чуттєвості.*

Ключові слова: негатиція; заперечення; лексичні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні мовні засоби; лінгвостилістика; когнітивно-психологічний аспект; українська мова.

Постановка проблеми. Лінгвоукраїністику перших десятиліть ХХІ століття поповнили комплексні дослідження, у яких зацентровано увагу на узагальнених категорійних значеннях, функційній специфіці їхніх різноманітних виражальних засобів, поліаспектній інтерпретації, зорієнтованій на здобутки новітніх мовознавчих напрямів. Не менш продуктивним видається вивчення лінгвістичних понять на перетині різних наукових парадигм. Зазначені орієнтири перспективно застосувати до опису мовних одиниць із супровідним значенням негатиції, які потребують аналізу не тільки в площині їхнього функційного призначення передавати заперечну інформацію про різні об'єкти довкілля, ситуації, дії, процеси, стани, властивості, а й водночас впливати на почуттєву сферу, слугувати маркером експресивізації та декодування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формальні засоби вираження заперечного змісту

певною мірою схарактеризовані в сучасній лінгвоукраїністиці. До сфери зацікавлень науковців потрапили функційно-семантичні, етнологістичні, фразеологічні та інші ознаки негатиції [1]. Зорієнтованість на синтаксичний рівень стала передумовою опису заперечення в дихотомії з висловленнями стверджувальної модальності [3]. Заслужують поцінування компаративні студії, присвячені дослідженню маркерів негатиції в різних мовах. Зокрема, О. Мілютіна, Д. Марєєв, І. Заремська обрали об'єктом студіювання експліцитні й імпліцитні засоби вираження заперечного змісту в структурі українських та англійських речень [6]. Функційні особливості зазначеної мовної універсалиї проаналізовані з огляду на її лексичну, морфологічну, дериваційну та синтаксичну репрезентацію в прозовому художньому дискурсі [4] та медіаінформаційному полі [11]. На нашу думку, вербалізацію заперечення перспективно

розглянути в площині поетичного мововираження, залучивши тексти періоду російсько-українського протистояння. Література цього часового зрізу знайшла віддзеркалення в низці наукових студій, серед яких дослідження, присвячені образу війни в поезії початку 2022 року [5] та документальній прозі [7]. Представлений у ліриці трагізм воєнних реалій потрапив до сфери зацікавлень Т. Урись [9]. У контексті лінгвостилістики, лексичної своєрідності та екстралінгвальних чинників мілітарну поезію «як знаковий охудожнений документ людського переживання війни» розглянули М. Стецьк та А. Стецьк [8]. Не менш репрезентативною в плані зворушливо-емоційного осмислення війни, оригінальності образів і символів є лірика волинських митців, членів Національної спілки письменників України. Їхній поетичний доробок як «свіжа» й нешаблонно омовлена реакція на воєнну агресію Російської Федерації проаналізована в лінгвокогнітивному та модально-прагматичному вимірах [10]. Зазначені праці, поза сумнівом, актуальні, науково вартісні й перспективні для розв'язання інших мовознавчих питань. Важливою видається лінгвістична інтерпретація формальних репрезентантів негачії, представлених у мілітарній ліриці письменників Волині.

Постановка завдання. Мета статті – у лінгвостилістичному аспекті, а також із залученням елементів когнітивно-психологічного виміру проаналізувати засоби вираження заперечного змісту, засвідчені у волинському поетичному дискурсі періоду активної фази російсько-української війни; схарактеризувати різноманітні маркери негачії, що беруть участь в омовленні воєнних реалій, репрезентації традиційних та оновлених образів і символів.

Виклад основного матеріалу. Формальний вияв заперечного змісту в поезії волинських митців пов'язаний із різноманітними мовними одиницями, серед яких відсутністю чітко окреслених спеціалізованих маркерів негачії вирізняються лексеми. На переконання М. П. Баган, вони «безпосередньо передають заперечне значення. Мовець не виводить його подумки, як імпліцитну інформацію, а співвідносить певні лексеми з конкретним заперечним змістом» [1, с. 126]. Умотивованість такої аргументації, що ґрунтується на когнітивних та трансформаційних орієнтирах, підтверджують семантично співвідносні одиниці, у яких супровідне значення негачії виражають спеціалізовані морфологічні чи словотвірні репрезентанти цього відтінку, наприклад: *ні сліз, ні слів / заніміла й отерпла / я сьогодні / Буца / розстрі-*

ляна з зав'язаними / назад себе руками / замотаним обличчям / зав'язаним життям (О. Ляснюк). Змальовуючи стражденний образ окупованої Бучі, згадка про яку викликає невимовний біль, авторка передає свій стан за допомогою різних мовних засобів, зокрема й дієслова *заніміти*. Закладене в структурі вказаної лексеми значення негачії увиразнює семантичний корелят зі звичною для цієї функції часткою *не*, пор.: *заніміти* і *не говорити*. Словотвірний формант *не* подано й у поясненні ще одного значеннєвого відтінку, характерного для аналізованої лексеми, – «на деякий час зробитися **нерухомим** (від сильних переживань, горя, зворушення і т. ін.)» [2, с. 409]¹. Крім лексичного негатора, у наведених рядках О. Ляснюк використовує заперечно марковані морфологічні одиниці, що реалізують специфічне стилістичне завдання, надають висловленню категоричності, відтінку почуттєвості, експресивізують жакливу воєнну дійсність: *ні сліз, ні слів*.

Лексичним засобом вираження супровідного значення негачії слугує вжитий у досліджуваних текстах волинських митців іменник *вдова* – «жінка, яка після смерті чоловіка **не** одружилася вдруге» [2, с. 116]. Аналіз цього образу на тлі традиційності й новаторства дає змогу констатувати як про усталеність, так і про незвичність його контекстуального вияву. Співвідносність із попереднім образним багатством української поезії та алюзію на легенду про жінку, яка сумувала за померлим чоловіком і перетворилася на чайку, містять рядки *Вдовиця-чайка квилить у зелі* (Н. Гуменюк). На експресивізацію образу війни та підкреслення її трагічності скерована складна номінація прикладкового різновиду, ужита в рядку *хати-вдови вагітні криком* (О. Пашук). Неочікувано поєднані лексичні одиниці, які формують юктапозит *хати-вдови*, оновлюють образно-символьну систему поезії волинських митців, мають глибокий когнітивний зміст.

У низці творів простежуємо наявність лексичних маркерів негачії в реінтерпретованих релігійних висловленнях, адаптованих до комунікативно-прагматичних потреб зображення воєнної тематики: *І власний біль ховається між слів, / Чекаючи від Вічності послів... / Та **ангели**, по суті, усі **зайняті*** (Ю. Сільчук). Аналіз виділеної сполуки з позиції декодування заперечного відтінку дає змогу констатувати, що відсутність того,

¹ Тут і далі виділення формального засобу негачії в словникових статтях наше. Функціонування спеціалізованих маркерів у тлумаченні лексем доводить наявність заперечного відтінку, який закодовано в їхній структурі.

хто не тільки є знаком духовної культури, а й ustalеним образом охоронця для кожної людини, яскраво передає внутрішній стан головної героїні. Читачеві достатньо сакральних знань, аби зрозуміти побудований на асоціативних зв'язках текст та розкрити зміст висловлень релігійної тематики й антропонімів, якими послуговується Г. Яструбецька: *зайві / боже / петрові ключі – / рай нарозхрист / і вдень / і вночі* (Г. Яструбецька). Відомі релігійні образи разом із лексемою-негатором *зайвий*, тобто такий, у якому немає потреби, слугують мовомислинним кондесатом репрезентації безлічі жертв.

Апелюючи до згадки про колись важливі речі, що вміть втратили свою цінність, поети моделюють своєрідні контексти-антитези: *Сукенка? Та біс із нею! / Он місто зрівняли з землею / в сусіда палає хата, / в дитини немає тата, / у когось ноги немає...* (С. Стасюк). У наведеному поетичному фрагменті використано стилістично знижений лайливий вислів *Та біс із нею!*, що не тільки надає поезії кульмінаційного звучання й реалізує особливе функційно-стилістичне навантаження, а в поєднанні зі спеціалізованим морфологічним засобом вираження заперечної семантики *немає* виявляє комунікативно-прагматичний і психологічний потенціал.

Важливу роль у моделюванні заперечного змісту відіграють словотвірні мовні одиниці, зокрема префікси *не*, *зне-*, *без*, *ні*. Вони беруть участь у створенні мікроконтекстів, пов'язаних із возвеличенням українського народу, наділенням його стійкістю, відвагою, мужністю: *ми твердіші за крицю бо ми нескоренний народ* (М. Мартинюк); – *Дивися, білий світоньку, це ми – / Безстрашні і прекрасні українці!* (Н. Горак). Непохитну впевненість, беззаперечну стійкість і силу України та віру в її перемогу передають рядки, у яких, крім негатора дериваційного рівня, вжито частку *не*: – *Ми небо це не віддамо нікому! / Будь, Україно, вільною завжди!* (Н. Гуменюк). На цьому тлі вирізняються експресивно насичені висловлення з негативнооцінними характеристиками ворога: *Запам'ятай, знеславлений ізгою, / Переступивши людськості рубіж: / В нас і слова стріляють, як набої, / А наша ніжність зблискує, як ніж* (Н. Гуменюк). Словотвірні одиниці із заперечним відтінком беруть участь у зображенні інтерпретованих автором реалій і водночас слугують засобом вираження вражень, почуттів, переживань: *Десь світитиме місяць / на безлюдне село-обеліск* (Н. Шульська); *Світ безпорадний, тривога, сирени...* (М. Мартинюк); *Тілом про-*

йде, як струм, / безпощадна страшна / сирена (Н. Шульська); *Покласти в валізу втому, / тікати із рідного дому, / лишивши в горнятку каву, у шафі сукенку, як паву, / оту, що ховала «на вихід».* / *Як прикро, яка безвихідь!* (С. Стасюк). У поданих рядках узагальнено стан усіх українців особливо в перші години повномасштабного вторгнення. Корпус фактичного матеріалу свідчить, що зпоміж проаналізованих словотвірних одиниць формант *ні-* зазвичай функціонує разом з іншими маркерами негачії, переважно морфологічними.

Центральну групу засобів вираження заперечного змісту, які виявляють стосунок до морфологічного ярусу мови, структурують службові частини мови. У вказаній палітрі формальних репрезентантів перше місце посідає спеціалізована на моделюванні заперечних ситуацій частка *не*. У поетичному доробку волинських письменників вона представлена в контекстах про початок війни, що став моментом непередбачуваних і непрогнозованих змін у житті кожного українця: *Лютий. Двадцять / четверте. / Прокинулись, / наче померли... / Бо в тебе не буде «завтра»* (С. Стасюк); *Ця війна, що почалася взимку / Лишила у волоссі пасмо інею / Й ополонку за пазухою / під віями кожної хати. А під віями кожної хати Бурульки сліз / Як не розтануть / не висохнуть* (Н. Шульська). Нанизування частки *не* дає змогу зацентувати увагу на масштабності проблем. Війна розділила життя українців до й після вторгнення Росії. Контраст мирних і воєнних реалій експресивно зображено в рядках: *Сонце тремтить кісточками з вишині, / ніби закінчилось життя колишнє, / а до нового ніхто не звик ще...* (Ю. Фінковська). Функціонування мовних одиниць словотвірного (*ні-*) та морфологічного (*не*) рівнів у межах одного висловлення посилює ефект негачії.

У досліджуваних поетичних творах виявляємо заперечну частку *не* в контекстах із метафоризованим образом війни, яка завдає болю жінці-матері, жінці-дружині: *Ця війна перейде в літо, а потім в осінь / Загляне до кожної кімнати / Попросить у жінки чоловіка / А в матері сина / Не обіцяючи, що поверне* (Н. Шульська). Не можна описати біль і розпач, що охоплює матерів від звістки про загибель їхніх синів-воїнів: *діти не повинні йти дочасно / туди де їх ніхто не стрічає / де мати це не зготувала вечерю / не запалила свічку в серцевині мороку* (О. Пашук). Перед читачем постають картини, у мововираженні яких беруть участь негатори *не* й *ні-*, що не просто заперечують зміст висловленого, а змальовують реалії, які контрастують із мирним життям, і водночас нада-

ють висловленню особливої експресії. Звичні для матері речі: піклування про дітей, дарування їм тепла власної душі, безмежної любові – втрачають сенс, коли гинуть сини. У такому разі життя матері перетворюється на суцільний біль і безнадію, для зображення чого О. Пашук використала образ мороку.

Функціонування морфологічних маркерів негачії виявляємо в рядках, які містять адресоване загарбникам нелайливе прокляття. У молитві до Бога, що споконвіку є одним із головних духовно-ціннісних векторів національної свідомості українців, Н. Гуменюк просить: *І лиш орді – ні райдуг, ні весни* (Н. Гуменюк). Стирання меж між земним і сакральним простежуємо в рядках, що передають біль та емоційний стан, спричинений жахливою буденністю, яка не під силу навіть божественним силам: *Народе мій! Твої страждання / Мабуть, не знесли б і святі...* (О. Садова).

Збагаченню текстової інформації про війну сприяють заперечно марковані алюзії та ремінісценції, на які натрапляємо в поезії І. Павлюка: *Це сирени не ті, / Що колись Одісея чекали. / Воском вуха від них не заліпиш, як стогнуть вони. / Сам до щогли прив'язаний, будеш чекати металу, / Вибухової хвилі диявольської глибини* (І. Павлюк). Трансформовані за допомогою частки *не* рядки генерують новий зміст і спонукають читача декодувати приховану інтенцію. І. Павлюк передає воєнні реалії й пов'язані з ними негативні емоції, апелюючи до давньогрецької міфології та поезії Л. Костенко «Любов Нансена»: *Світла мрія про Вас співає мені, як сирена. / Прив'яжуся до щогли і вуха воском заллю* (Л. Костенко). Порівнюючи образ сирен як міфічних істот і сирени як звукового сигналу, автор акцентує увагу на таких знакових семах, як небезпека, загроза, смерть.

Війна вплинула на психоемоційний стан не тільки дорослих, а й дітей, яким доводиться жити в реаліях війни. Часи радості, задоволення, щастя, затишку й безтурботності скінчилися, настав період страху від безконечних ракетно-бомбових атак. Усе це знайшло віддзеркалення в низці поезій, де простежуємо оновлені текстуальні зв'язки лексеми *діти*. Н. Шульська за допомогою мовних засобів негачії описує те, що різко контрастує зі звичними поведінковими стереотипами, характерними для дитячого світу мирної країни: *Не сняться дітям сни вже кольорові / В підвальній сирі-сірій глибині. / Вони не плачуть. Сплять без колискових* (Н. Шульська). Окрім зреалізованої епітетами *кольоровий* і *сірий* антитези, особливе психоемоційне напруження створює повторювана частка

не, що не тільки моделює загальнозаперечні конструкції, а й водночас підсилює зміст репрезентованої дієсловами динамічної ознаки та реалізує комунікативний ефект незвичності. Заслугує на увагу й прийменник *без*, ужитий у реченні *Сплять без колискових* (Н. Шульська). Попри наявність цього морфологічного негатора, подане висловлення за модальним планом стверджувальне, проте воно не створює контрасту з попередніми заперечними конструкціями й разом із ними формує єдине смислове тло тексту.

У доробку волинських письменників засвідчена поезія-коліскова, яка передає традиційні для цього жанру любов, турботу, ніжність, спокій, проте з нашарування психоемоційного відчуття болю й розпачу, коли адресатами є діти, які загинули від російських ракет. Зокрема, у вірші О. Харитонюк образ війни репрезентований через зброю, що вже не становить загрози. Використана письменницею мілітарна лексика разом із повторюваним негатором *не*, який виконує роль засобу емоційного нагнітання, контрастує з традиційними образами тварин: *Вже не стріляють гради. / Вже не лякають кулі. / Бачиш, сплять зайченята* (О. Харитонюк); *Більш не шкребеться миша / В темнім вогкім підвалі* (О. Харитонюк). Тривалі тривоги змушують багато часу проводити в холодних укриттях, які залишають у молодшого покоління страх і негативні враження, тому *миша*, що в адресованих дітям текстах є звичним персонажем, набуває стилістичної видозміни.

У ліриці волинських митців, крім прийменника *без*, схарактеризованого в контексті з домінантною серед заперечних засобів часткою *не*, роль конденсованого морфологічного негатора виконує прийменник *замість*: *То ж замість птахів зверху літаки, / Немов розп'яття срібні в золотому...* (І. Павлюк). Приреченість, беззахисність людини перед жорстокими реаліями сьогодення увиразнює образ літаків, що замінили провісників весни – птахів. Доказом наявності відтінку заперечення в прийменниково-відмінковій формі *замість птахів* слугує трансформована сполука зі спеціалізованим маркером негачії *немає*, пор: *замість птахів і немає птахів*. Аналізований прийменник засвідчений у сповнених експресії поетичних рядках О. Пашук: *Замість пролісків землю роздерли хрести* (О. Пашук). Трагізм війни увиразнено за допомогою образу христів, які не прикрашають землі, як першоцвіт, а завдають їй ран.

У поезії періоду активної фази воєнної агресії натрапляємо на приховані засоби вираження супровідного заперечного відтінку. Таку функ-

цію виконують синтаксичні одиниці, що структурують складні речення: *Як дістатись весни, коли скрізь блокпости* (О.Пашук). Перша частина поданої конструкції хоч і немає формальних репрезентантів негатиї, проте вказує на неможливість виконання певної дії через наявність об'єктивних, зумовлених війною причин. Близькими за вираженням заперечного відтінку є рядки *але куди летіти / якщо в усі сторони / небо перекопане* (О.Пашук). Обом виділених частинам притаманна послаблена питальна інтенція, яка передає емоційний стан головної героїні. Принагідно зацентруємо на концептуалізації неба, образ якого увиразнено за допомогою нехарактерного й неочікуваного в цьому контексті атрибута *перекопане*, що посилює відчуття трагізму.

Висновки. Отже, різнорівневі (лексичні, словотвірні, морфологічні й синтаксичні) засоби вираження заперечного змісту, засвідчені у волин-

ських поетичних текстах періоду активної фази російсько-української війни, не тільки беруть участь в омовленні воєнних реалій, а й у змалюванні оновлених символів та образів, у які закладено глибокий когнітивний, комунікативно-прагматичний та емоційно-оцінний потенціал. Уплетені в тканину віршів психологічні стани й душевні переживання досить влучно передають національну трагедію українського народу. Лірику волинських митців вирізняють упізнавані сакральні коди, що, потрапляючи в оновлені текстуальні зв'язки й заперечно модифіковані конструкції, набувають нових рис і смислів. Векторна опозиція традиції та новаторства надає ліриці незвичності, несподіваності, чуттєвості.

Перспективу дослідження становить залучення до аналізу художніх творів мілітарної тематики оновлених лінгвістичних опцій, зокрема психоаналітичної, когнітивної та комунікативно-прагматичної інтерпретації інших узагальнених понять.

Список літератури:

1. Баган М. П. Категорія заперечення в українській мові: функціонально-семантичні та етнолінгвістичні вияви: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 376 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.
3. Костусяк Н. М. Функційно-комунікативні ознаки стверджувальної / заперечної модальності. *Studia Ucrainica Varsoviensia I*. Warszawa, 2013. С. 133–141.
4. Костусяк Н. М. Засоби реалізації заперечної семантики в романі В. Шкляра «Чорний ворон»: функційний та комунікативно-прагматичний вимір. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Том 33 (72). № 1, ч. 1. С. 41–46. DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.1-1/08>.
5. Літвінова І. Репрезентація образу війни в сучасній українській поезії (на матеріалі текстів за березень–травень 2022 року). *Мовознавчий вісник: зб. наук. праць*. 2022. Вип. 2023. С. 103–110.
6. Мілютіна О., Марєєв Д., Заремська І. Типологічний аналіз засобів заперечення в англійській та українській мовах. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал*. 2024. № 9(27). С. 293–306. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9\(27\)-293-306](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-9(27)-293-306).
7. Пухонська О. Мова війни в сучасній документальній прозі. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2020. № 1. Ч. II. С. 149–154.
8. Стецик М., Стецик А. «Вірші – як турнікети» (лінгвопоетика дискурсу великої війни). *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2023. № 19. С. 100–106.
9. Урись Т. Дискурс війни у сучасній українській поезії. *Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал*. 2023. № 5(11). С. 246–259. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5\(11\)-246-259](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-5(11)-246-259).
10. Kostusiak N., Konstankevych I., Shulska N., Bukina N., Pavlyuk I., Iaruchyk V., Mitchuk O., Shumenko O., Oliinyk N., Reznichenko Yu. Poetry on Military Subjects in Modern Media Space: Linguistic-Cognitive and Modal-Pragmatic Interpretation. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2024. Vol. 14, issue 2, spec. Issue XLIII. P. 45–50. URL: https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140243/papers/A_08.pdf.
11. Kostusiak N., Navalna M., Skliarenko O., Masytska T., Sydorenko T., Pryimachok O., Holoiukh L. Expression of Negation in Media Texts During the Russian-Ukrainian War. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2023. Vol. 13, issue 1, spec. Issue XXXIV. P. 123–131. URL: <https://surl.li/ahtqdt>.

**Kostusiak N. M. LINGUOSTYLISTIC INTERPRETATION OF NEGATION MEANS
IN THE POETIC DISCOURSE OF VOLYN WRITERS**

*The article analyzes the means of expressing negation found in Volyn poetic texts of the active phase of the Russian-Ukrainian war. It describes multi-level markers of negation (lexical, derivational, morphological, and syntactic) involved in communicating the realities of war and representing traditional and renewed images and symbols imbued with deep cognitive, communicative-pragmatic, and emotional-evaluative potential. It was revealed that the absence of clear specialized indicators of negation is inherent in lexical units. Evidence of negation in these units encompasses semantic correlates structured by specialized morphological or derivational representatives of this nuance. Prefixes such as **не**, **зне**, **без**, and **ні**, which help create microcontexts that exalt the Ukrainian people and negatively evaluate the enemy, were identified as derivational tools modelling negation. In the realm of morphological tools, negation markers include function words, with the particle **не** being the most frequent, whereas prepositions such as **без** and **замість** are less common. The implicit expression of accompanying shades of negation is typical of syntactic units that structure complex sentences, characterized by weakened interrogative intention, the absence of formal negation markers, and pronounced emotional-expressive coloring. The linguostylistic analysis of negative expressive means highlighted the psychological states and emotional experiences woven into the poems, effectively conveying the national tragedy of the Ukrainian people. The lyric poetry of Volyn artists is distinguished by recognizable sacred codes, which, when incorporated in new textual contexts and modified by negation, acquire new features and meanings. The interplay of tradition and innovation provides the poetry with the features of distinctiveness, unpredictability, and emotional depth.*

Key words: negation; denial; lexical, derivational, morphological, syntactic linguistic means; linguostylistics; cognitive-psychological aspect; Ukrainian language.